

Materiały faktograficzne

Bartosz Antoniewicz

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego miasta Jawor i powiatu jaworskiego

1. Dane dotyczące przebiegu badania:

Obszar badania: powiat jaworski

Lokalizacja: województwo dolnośląskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań, s. 447-472

Badania zrealizował: Bartosz Antoniewicz

Okres badania: lipiec/sierpień 2013

Data wypełnienia formularza: 10 sierpnia 2013

2. Formularz waloryzacyjny mikroregionu

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Klasztor i kościół franciszkanek w Jaworze z XVIII wieku (3)

Poklasztorny zespół oo. bernardynów (obecnie siedziba Muzeum Regionalnego) pochodzący z XV wieku (3)

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD (pierwsze dwie) (6)

Kościół Pokoju pw. Ducha Świętego w Jaworze z lat 1654 - 1656 (6)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej Zbór "Siloah" w Jaworze (2)

Kościół Zielonoświątkowy w Jaworze (0)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Gotycki kościół św. Marcina w Jaworze z przelomu XIII/XIV wieku (4)

Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża w Pogwizdowie z pierwszej połowy XIII wieku (4)

Kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Wiadrowie z XIII wieku (4)

Kościół parafialny (po ewangelicki) p.w. Św. Trójcy w Paszowicach z 1784 roku (0)

Kościół św. Jadwigi w Bolkowie pierwsze wzmianki pochodzą z 1298 roku (0)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Zamek Piastowski w Jaworze z XIII wieku (był siedzibą kasztelana, następnie księcia Bolka I) (3)

Zamek w Bolkowie z XIII wieku (fundator Bolesław II Rogatka) (3)

Zamek w Świnach z około 1350 roku (fundatorzy - rodzina Świnków) (3)

Pałac w Grobli pochodzący z końca XVI wieku (0)

Pałac w Wiadrowie z XVI wieku (0)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Neogotycki Pałac w Myślborzu zbudowany w latach 1859-1861 (0)

Ruina historycznego zamku/grodu/palacu D (za pierwsze trzy*) (2)***Ruiny Zamku w Lipie z XIII wieku (0)**Ruiny palacu barokowego w Piotrowicach (0)**Ruina Palacu w Pogwizdowie z około 1800 roku (0)***Ruina historycznego zamku, palacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)***Ruina Zamku Niesytno w Płoninie (0)***I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:****Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)***Rynek w Bolkowie z przylegającymi do niego kamienicami z XVII i XVIII wieku (wzdłuż północnej pierzei rynku) (3)**Kamieniczki w Rynku w Jaworze najstarsze pochodzące z XVI, XVII i XVIII wieku (3)**Ulica Legnicka oraz Ulica Chrobrego w Jaworze z kamienicami pochodzącymi z XVI, XVII, XVIII i XIX wieku (0)***Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)***Ratusz w Jaworze pochodzący z XIV wieku z przebudowami w XVII i XIX wieku (4)**Teatr Miejski w Jaworze z 1799 roku (4)**Klasycyistyczny Ratusz w Bolkowie pochodzący z XIV wieku (4)**Średniowieczna Baszta Strzegomska w Jaworze (0)**Kaplica św. Wojciecha w Jaworze – obiekt o średniowiecznej metryce (0)***Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)***Mury obronne – miejskie w Jaworze pochodzące z końca XIII wieku (2)***I.A. d) Obiekty militarne:***Bark tego rodzaju obiektów w regionie***Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:***Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30)**Kościół Pokoju w Jaworze (30)***Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:****Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)***Muzeum Regionalne w Jaworze z częścią zamku i wieżą zamkową rezydencji Piastów (2)**Zamek Świny k. Bolkowa (2)**Zamek Bolków (2)***Przewodniki elektroniczne po obiekcie lub miejscu (za pierwsze trzy) (1)***Kościół Pokoju w Jaworze (1)**Wirtualny spacer po mieście Jawor, prezentacja filmowa wykonana w ramach realizowanego przez Powiat Jaworski projektu "Wspólne dziedzictwo kulturowe kluczem rozwoju turystyki na Ziemi Jaworskiej" współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego www.jawor.pl (1)**Wirtualny spacer po mieście Bolków, www.bolkow.pl (1)**Elektroniczna gazeta turystyczna, www.ziemiajaworska.pl (0)***Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)***Kościół Pokoju w Jaworze (angielski, niemiecki) (1)***Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt)***Kościół Pokoju w Jaworze (1)**Muzeum Regionalne w Jaworze (1)**Zamek Bolków (1)*

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) (w pierwszych trzech obiektach) (1 pkt)*Kościół Pokoju w Jaworze (angielski, niemiecki) (1)**Zamek Bolków (angielski, niemiecki) (1)*

Za bardzo dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu

*Ogólny stan konserwacji głównych obiektów zabytkowych: dobry (1)***I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:****I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:**

brak

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech**) (1)***Głaz upamiętniający obchody 750-lecia Jawora (skwer przy Placu Wolności) (1)**XIX-wieczna tablica Henrietty Hanke w Jaworze (na kamienicy przy ulicy Klasztornej) (1)**Tablica Christiana Günthera w Jaworze (kamienica w Rynku) (1)**Pomnik Więźniarek Francuskich (dziedziniec Zamku Piastowskiego) (0)**Tablice widniejące na Pałacu Agnieszki w Jaworze (ul. Legnicka 17) (0)**Kolumna Maryjna ustawiona w poł. XVIII wieku w Jaworze (południowy portal k-ła św. Marcina) (0)**Pomnik św. Judy Tadeusza z XVIII wieku w Jaworze (plac przed k-tem św. Marcina) (0)**Krzyż pokutny z XIV – XVI wieku w Wiadrowie (przed bramą cmentarza kościelnego, jako jedyny w powiecie wyposażony w prymitywną aureolę) (0)***Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali kraju dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)***Kamienica nr 24 na rogu Rynku i ul. Klasztornej z przełomu XVIII i XIX wieku miejsce zamieszkania Hennriety Hanke z Arndtów (1785 – 1862), popularnej autorki romansów (2)**Kamienica przy Tynku w Jaworze, w latach 1719 1721 mieszkanie niemieckiego poety Johanna Christiana Günthera, jednego z prekursorów okresu „Burzy i naporu” w literaturze niemieckiej (2)***I.B. b) Cmentarze historyczne :****Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)***Cmentarz ewangelicki w Pogwizdowie z roku 1885, z mauzoleum rodu von Loeschów z elementami architektury neoromańskiej i neogotyckiej (1)**Cmentarz parafialny w Kosiskach zał. w XVI w., z murem cmentarnym, bramą i epitafium z 1551 roku (1)***I.B. c) Budowle współczesne potencjalnie interesujące turystów:**

Nie stwierdzono

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:**Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)***Polichromie z XVI i XVII wieku, motywy roślinne oraz siedemnastowieczne malarstwo iluzjonistyczne w poklasztornym zespole oo. Bernardynów w Jaworze (3)**Malowane epitafium rodziny Rühnbaumów, przykład sztuki protestanckiej ok. 1570 roku, z najstarszą „panoramą” Jawora z datą roczną 1562 (3)**Obraz Św. Trójcy (XVIII w.), w nastawie ołtarza w kościele cmentarnym pw. Św. Trójcy w Paszowicach (3)*

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):**Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)***Muzeum Regionalne w Jaworze (5)**Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)**Muzeum na Zamku Bolków - oddział Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze (2)***Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)***Wystawa fotografii Jarosława Kotasa pt. „Spiti – Lahul – Ladakh. Buddyzm tybetański w indyjskich Himalajach” – wystawa czasowa zakończona 30 czerwca 2013 roku (2)**Wystawa Ryszarda Irysa Jaworskiego – prezentuje dorobek jaworskiego artysty: malarza, poety, pieśniarza i kabareciarza – otwarta od 6 lipca do 15 września 2013 roku w galerii zamkowej w Jaworze (2)***Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3 – 9 placówek) (2)***Noc Muzeów organizowana cyklicznie w 2 placówkach: Muzeum Regionalne w Jaworze i Zamek Bolków (0)*Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dotatkowe punkty za:****Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1)***Muzeum Regionalne w Jaworze (język niemiecki) (1)***Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)***Ekspozycja w Muzeum Regionalnym w Jaworze pt. „Między Wschodem a Zachodem. Spotkanie czterech religii”. W ekspozycji m. in. 30 ikon z XVIII/XIX/XX w., poch. z Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze; protestanckie i katolickie obrazy, własność Muzeum Regionalnego w Jaworze i kościołów regionu jaworskiego; 15 tanek Buddyzmu tybetańskiego z tradycji Gelug-pa, ręcznie wykonanych przez mnichów z klasztorów w Indiach i Nepalu (3)***Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (1)***Muzeum Regionalne w Jaworze oraz część zamku piastowskiego z wieżą zamkową (1)***Własny materiał informacyjny wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)***Muzeum Regionalne w Jaworze (1)*

Sklep lub kiosk muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

*Kiosk muzealny w Muzeum Regionalnym w Jaworze (1)*Przy muzeach regionalnych i lokalnych **punkty dotatkowe za:****Stale godziny otwarcia (1)***Muzeum Regionalne w Jaworze (1)**Muzeum na Zamku Bolków (1)***Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)***Wystawa „Warczą karabiny i dzwonią pałasze” (1)**Wystawa Dawnego Rzemiosła na ziemi jaworskiej (1)**Wystawa pt. „Przekraczanie niemożliwego” - Kościół Pokoju w Jaworze w X rocznicę wpisania na listę UNESCO (0)**Galeria Śląskiej Sztuki Sakralnej (0)**Wszystkie wyżej wymienione wystawy stałe znajdują się w Muzeum Regionalnym w Jaworze***I.E. Eventy kulturowe:****Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)***Jaworskie Koncerty Pokoju – międzynarodowy festiwal muzyki kameralnej, koncerty w Kościele Pokoju (7)***Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)***Międzynarodowy Festiwal Castle Party na Zamku w Bolkowie – jedyny w środkowej i wschodniej Europie festiwal muzyki gotyckiej (cyklicznie - lipiec/sierpień) (7)*

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)*Międzynarodowe Targi Chleba w Jaworze (cyklicznie - sierpień) (6)***Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)***Dni Miasta Jawor (cyklicznie – czerwiec) (4)**Dni Miasta Bolków wraz z Świętem Miodu i Produktu Lokalnego (cyklicznie – czerwiec) (4)**Targoszyński Scyzoryk – Dzień Szkółkarza i Sadownika, Targoszyn, g.m. Mściwojów (cyklicznie - sierpień) (4)**Święto Pierogów i Knedlików w Paszowicach (cyklicznie- sierpień) (0)**Dolnośląska Impreza Edukacyjno – Rekreacyjna „Muchowska Kosa” - Gmina Męcinka (0)***Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)***Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków (cyklicznie- czerwiec) (4)**XVII – wieczny Piknik Rycerski na Zamku Bolków (cyklicznie- wrzesień) (4)***Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (pierwsze 2) (5)***Bractwo Rycerskie Zamku Bolków (5)***I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną lub kulturową:***Nie stwierdzono***I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:****Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)***Park Krajobrazowy „Chelmy” (2)**Rudawski Park Krajobrazowy (2)***Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) (do trzech) (1)***Rezerwat przyrody Wąwóz Lipa (gmina Paszowice i Bolków) (1)**Rezerwat przyrody Wąwóz Myśluborski koło Jawora (gmina Paszowice) (1)**Rezerwat przyrody Wąwóz Siedmicki (gmina Paszowice) (1)**Rezerwat przyrody Nad Groblą (gmina Paszowice) (0)**Rezerwat Leśny „Buki sudeckie” (gmina Bolków) (0)***Ogród przy rezydencji, park kulturowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)***Park w stylu angielskim przy Neogotyckim Pałacu w Myśluborzu (2)**Pozostałości parku pałacowego o powierzchni 9,5 ha w Pogwizdowie (2)**Park z początków XX wieku przy Pałacu w Muchowie (0)**Ozdobny ogród założony został w 2 połowie XVIII wieku w Kondratowie przy znajdującym się tam niegdyś renesansowym dworze obronnym (0)**Ozdobny ogród założony został w 2 ćw. XVIII w., przekształcony w park romantyczny w 2 ćw. XIX wieku w Małuszowie przy barokowym pałacu rodziny von Abschatzów (0)**Rezerwat przyrody Wąwóz Siedmicki (gmina Paszowice) (1)***Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (pierwszy) (1)***Park Miejski w Jaworze (1)***I.H. Szlaki kulturowe:****Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki o znaczeniu regionalnym (2 pierwsze) (3)***Szlak Zamków Piastowskich (Bolków – Świny, Bolków – zamek Bolka, Bolków – Niesyto) (3)**Szlak Cysterski - pętla dolnośląska (atrakcja towarzysząca: Pałac w Myśluborzu) (3)**Szlak Dolnośląskich Zamków i Pałaców (Zamek Piastowski w Jaworze) (0)***Materialne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)***Oznaczone szlaki rowerowe na terenie gminy Jawor:**Trasa rowerowo – spacerowa „Śladami historii” (3)**Ścieżka edukacyjna w Muchowie (3)***Wirtualne szlaki turystyczne przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)***Szlak Brzeżny (krawędziowy) (2)*

*Szlaki rowerowe:**Szlak Średniowiecznych Miast (czerwony) - Euroregionalny Szlak ER-4 Drezno-Wrocław (2)**Szlak Polskiej Wsi – (niebieski) (2)**Rowerowy Szlak po Krainie Wygasłych Wulkanów (0)**Szlaki piesze:**Szlak trzech wąwozów (0)***Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:****II.A. Informacja turystyczna:****Informacja turystyczna na miejscu regularnie czynna (2)***Gminne Centrum Informacji Turystycznej przy Jaworskim Ośrodku kultury (2)**Informacja Turystyczna w Bolkowie (2)**Centrum Informacji Turystycznej w Myśliborzu (2)***Informacja w językach obcych (za każdy język do trzech) (1)***Język angielski (1)**Język niemiecki (1)***Przewodnicy miejsca lub terenowi na zamówienie (3)***Przewodnik Sudecki przy Gminnym Centrum Informacji Turystycznej w Jaworze (3)**PTTK Oddział „Ziemi Jaworskiej” w Jaworze (3)***Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)***Jest Dostępny (2)***II.B. Infrastruktura turystyczna****Hotele 5,4,3,2,1- gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)****Hotele:***3* Hotel Jawor (2)**3* Hotel Bolków (2)**Hotel Panorama SHS w Bolkowie (2)**Hotel Sportowy OSiR (2)***Motele:***Motel „Pod Zamkiem w Jaworze” (2)**Motel „Kaskada” w Myśliborzu (2)***Kwatery zorganizowane:***Villa Greta w Dobkowie k. Świerzawy (2)**Gospodarstwo Agroturystyczne Monte Christo w Pomocne k. Męcinki (2)***Schroniska:***Schronisko Młodzieżowe w Jaworze (2)**Szkole Schronisko Młodzieżowe w Myśliborzu k. Paszowic (2)***Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (pierwszy inny obiekt)(2)***Restauracja „Kameleon” w Jaworze (2)**Restauracja Ratuszowa w Jaworze (0)**Restauracja Hotelu "JAWOR" (0)***Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)***Restauracja - Kawiarnia „HACJENDA” w Bolkowie (1)**Karczma u Macieja w Sadach Dolnych k. Bolkowa (0)***Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)***Bar "DUKAT" w Jaworze (1)**Bar "HONG-HA" w Jaworze (0)**Bar "Na Rogu" (0)*

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)*KSIĄŻ-TRANS-BUS Edward Książek w Jaworze (2)**Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej „TRANS – POL” Sp. z o.o. Placówka Terenowa w Jaworze (2)***II.C. Infrastruktura komunikacyjna:****Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)***PKP Jawor obsługiwany przez Koleje Dolnośląskie S.A. (2)***Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)***PKS - Placówka Terenowa w Jaworze (2)***Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości nie mniej niż 20 km (za pierwsze dwie)(4)***Autostrada A4 – polski odcinek trasy międzynarodowej E40 (wschód – zachód) (4)***Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)***Droga krajowa nr 3 (2)**Droga krajowa nr 5 (2)***Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)***Droga wojewódzka nr 363 (1)***Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)***Komunikacja miejska - KSIĄŻ-TRANS-BUS Edward Książek (2)***Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)***Taxi Jawor (1)***II.D. Promocja turystyczna:****Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)***Międzynarodowe Targi Turystyczne we Wrocławiu kwiecień 2013 (w ramach „Księstwa Świdnicko – Jaworskiego” (3)**Udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB w Berlinie w 2011 roku – realizacja projektu: „Kampania promocyjna na rzecz rozwoju turystyki i kultury w Subregionie Gór i Pogórza Kaczawskiego” (3)***Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych * (za każde stoisko do trzech) (2)***Targi Regionów i Produktów Turystycznych Tour Salon w Poznaniu - październik 2012 (2)***Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)***I Jaworskie Dni Turystyki „Dookoła Świata” zorganizowane w Jaworze 27 września 2012 roku (1)***Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego****III.A. Instytucje kultury:****Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)***Główną instytucją kultury jest Jaworski Ośrodek Kultury w ramach jego działalności funkcjonują sekcje: teatralna, muzyczno – wokalna, fotograficzna oraz plastyczna (1)***III.B. Atrakcje krajobrazowe:****Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)***Góry i Pogórze Kaczawskie (2)*

Jeziora (zdatne do kąpiel, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Zbiornik wodny w Mściwojowie (2)

Akwen wodny – Zalew „Słup” (0)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Platan klonolistny, Jawor (1)

Kasztanowiec biały, Jawor (1)

Cis pospolity, Jawor (0)

Lipa drobnolistna (0)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Punkt widokowy na wieży zamkowej zamku piastowskiego w Jaworze (1)

Wieża widokowa na wzniesieniu Bazaltowa Góra w Paszowicach (1)

Wieża widokowa na wzniesieniu Radogost w Kłonicach (0)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne - (za pierwszy obiekt) (2)

Kryta Pływalnia "Słowianka" (2)

Stala oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Szkoła Języków Obcych WORD w Jaworze (2)

Szkoła Języków Obcych "Liverpool" (0)

Stale centra sportowe z oferta ogólnodostępna (za pierwszy obiekt) (2)

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jaworze (2)

Sezonowe* centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (1)

Ośrodek wypoczynkowy „Jawornik” w Jaworze (1)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion Miejski w Jaworze (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

MRKS "Kuźnia" Jawor (1)

KS "Olimpia" Jawor (1)

Jaworski Klub Karate "SATORI" (0)

Klub Sportów Wodnych "Farwater" (0)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową

IV. A. Instytucje w regionie:

Nie stwierdzono

IV. B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (za pierwsze dwa obiekty) (2)

"Medicus" Centrum Diagnostyczno - Terapeutyczne Sp. z o.o. w Jaworze (2)

"Przychodnia Rehabilitacyjna. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej” w Jaworze (2)

IV. C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

W regionie brak jest krajowych centrali wielkich firm

V. D. Oferta shoppingu w regionie:

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

Centrum Handlowe Intermarché w Jaworze (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Związki partnerskie miasta Jawor z poniżej wymienionymi miastami:

Roseto degli Abruzzi, Włochy (1)

Niepołomice, Polska (1)
 Niesky, Niemcy (1)
 Turnov, Czechy (1)
 ponadto: Berdyczów, Ukraina (0)

Podsumowanie punktacji:

Kategoria I: 221

Kategoria II: 67

Kategoria III: 19

Kategoria IV: 8

RAZEM: 315 punktów

W poniższej tabeli zestawiono szczegółowo punktację przydzieloną powiatowi jaworskiemu w wyniku przeprowadzonej kwerendy i analizy potencjału turystyczno – kulturowego. Punkty odnoszą się do każdej z kategorii i dotyczą potencjalnych celów turystyki kulturowej, elementów obsługi turystycznej, pozostałej oferty czasu wolnego oraz innych czynników wspierających turystykę kulturową w regionie. Układ tabelaryczny przedstawia obrazuje również punktację odnoszącą się poszczególnej podkategorii. Dokładne zapoznanie się z wynikami przeprowadzonej waloryzacji pozwoli na stworzenie lub zgeneralizowanie i zanalizowanie oferty turystycznej mikroregionu (powiat jaworski), tym samym może przyczynić się na zwiększenie ruchu turystycznego dla poszczególnych grup potencjalnych turystów kulturowych.

TABELA 1.1

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maksymalna ilość pkt. Do uzyskania
I Potencjalne cele turystyki kulturowej	I. A Zabytki w tym:	105	475
	I.A a) obiekty sakralne	26	122
	I.A b) zamki i pałce	27	108
	I.A c) inne zabytki architektury i techniki	6	140
	I.A d) obiekty militarne	0	18
	I.A e) dodatkowe punkty	46	85
	I.B Miejsca historycznie znaczące	9	240
	I.B a) budowle historyczne i monumenty	7	102
	I.B b) cmentarze historyczne	2	56
	I.B c) budowle współczesne	0	10
	I.C Dzieła sztuki (pojedyncze)	9	72
	I.D Muzea i wystawy	11+12	115 + 90
	I.E Eventy kulturowe	53	150
	I.F Zakłady przemysłowe z ofertą turyst.	0	16
	I.G Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	12	53
	I.H Szlaki kulturowe	18	106
	RAZEM za Kategorię I	229	1245

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maksymalna ilość pkt. Do uzyskania
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A Informacja turystyczna	16	17
	II.B Infrastruktura turystyczna	28	51
	II.C Infrastruktura komunikacyjna	16	32
	II.D Promocja turystyczna	9	14
	RAZEM za Kategorię II	69	114
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A Instytucje kultury	1	12
	III.B Atrakcje krajobrazowe	8	14
	III.C Oferta sportowa, edukacyjna, rekreacyjna	10	13
	RAZEM za Kategorię III	19	37
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A Instytucje w regionie	0	15
	IV.B Oferta turystyki zdrowotnej	4	16
	IV.C Oferta turystyki biznesowej	0	11
	IV.D Oferta shoppingu	0	11
	IV.E Zagraniczne partnerstwa	4	4
	RAZEM za Kategorię IV	8	57
SUMA	ZA WSZYSTKIE KATEGORIE	325	1453

3. Ocena potencjału turystyczno – kulturowego powiatu jaworskiego. Wnioski

W przeprowadzonej waloryzacji potencjału powiat jaworski uzyskał w pierwszej (najważniejszej) kategorii 229 punktów: szczegółowe zestawienie punktacji w tabeli powyżej: Tabela 1.1. Pozwoliło to go sklasyfikować jako mikroregion o średnim potencjale turystyczno – kulturowym. Najwięcej punktów zostało przyznanych za zachowane i dostępne zabytki (105), sporą ilość punktów wygenerowały również organizowane w regionie eventy kulturowe (53). Kategoria II odnosząca się do Elementów związanych z obsługą turystyczną wykazała (69) punktów. Najmniejszą ilość punktów przyznano za kategorię III („Pozostała oferta czasu wolnego”) - 19 oraz za Kategorię IV („Inne czynniki wspierające turystykę kulturową”)- zaledwie 8 punktów. Powiat jaworski posiada znaczną liczbę zabytkowych obiektów sakralnych oraz rezydencji pałacowo – zamkowych. Niektóre z nich, zachowane generalnie w dobrym stanie, mogą być potencjalnym celem wypraw turystów, którzy zainteresowani są tego rodzaju atrakcjami. Trzeba jednak zaznaczyć, iż wiele innych obiektów na terenie powiatu niszczy się lub zupełnie popadło w ruinę, przykładami mogą być tutaj ruiny zamku w Lipie, któremu przypisuje się pochodzenie od Zakonu Templariuszy oraz ruiny zamku Niesyto w Płoninie. Po mimo tego, iż większość obiektów przeszła już dawno w ręce prywatnych właścicieli, do dnia dzisiejszego nie poddano ich większym zabiegom renowacyjnym. Pozytywnym wyjątkiem jest neogotycki pałac w Myśluborzu z XIX wieku, który dzięki wykupie go przez prywatnego właściciela odzyskuje dawną atrakcyjność.

Potencjał istnieje również w obiektach sakralnych, dość licznie rozmieszczonych w całym powiecie. Są to w większości obiekty zabytkowe o ciekawej architekturze, a w swoich wnętrzach kryją interesujące malowidła, epitafia czy inne przedmioty i elementy sztuki sakralnej, które mogą stać się lokalną atrakcją dla zainteresowanych. Obiekty sztuki sakralnej wygenerowały (26) punktów, jednak na terytorium regionu brak sanktuariów czy historycznie znaczących kościołów katolickich, w tym posiadających status historycznej bazyliki ani większych historycznych zespołów sakralnych, które mogłyby stanowić punkt oparcia ruchu pielgrzymkowego. Potencjał mniejszych, nierzadko ciekawych kościołów

parafialnych może stanowić podstawę organizacji lokalnej trasy tematycznej, co najwyżej uzupełniającej ofertę obszaru. Wśród zabytków i profilu sakralnym znajduje się natomiast obiekt o genezie ewangelickiej, posiadający status światowego dziedzictwa kulturowego (widniejący od roku 2001 na tzw. liście UNESCO) – Kościół Pokoju pw. Świętego Ducha w Jaworze. Jest on niekwestionowaną główną atrakcją miasta, jak i jednym obiektów stanowiących wizytówkę mikroregionu. Jest to także obiekt unikatowy na skalę międzynarodową, gdyż jest jednym z dwóch zachowanych (drugi Kościół Pokoju znajduje się w Świdnicy) tego typu obiektów na świecie. Jego historia związana jest z europejską XVII – wieczną wojną trzydziestoletnią o kończącym ją pokojem westfalskim z roku 1648, ustanawiającym nowy porządek polityczny i religijny w środkowej Europie. Ten cenny obiekt stanowi główny cel turystów kulturowych w mikroregionie. Oprócz niego w mieście ważnym obiektem sakralnym jest kościół Św. Marcina oraz pobernardyński zespół klasztorny z XV wieku, w którym obecnie mieści się siedziba Muzeum Regionalnego. Wspomniany kościół posiada wystrój o wysokiej klasie artystycznej.

Walory z podkategorii „inne zabytki architektury i sztuki” są obecne przede wszystkim w samym Jaworze i Bolkowie i nie stanowią silnej oferty turystycznej – generują zaledwie 6 punktów. Są to w szczególności rynek w Jaworze z zabytkowymi kamieniczkami oraz ulicami Legnicką i Chrobrego. W Jaworze zachowały się nieliczne fragmenty średniowiecznych murów miejskich z końca XIII wieku. W Bolkowie zobaczyć można rynek – również posiadający zabytkowe kamieniczki, które nadają mu niepowtarzalny charakter. Ciekawym obiektem jest też klasycystyczny ratusz bolkowski, wzniesiony pierwotnie w końcu XIV wieku. Do jednych najważniejszych atrakcji Bolkowa zaliczyć można zamek piastowski z wieżą widokową, która jest systematycznie odrestaurowywana.

W całym powiecie ulokowana jest też spora ilość rezydencji pałacowych z otaczającymi ogrodami, jednak wiele z nich nie zachwyci turysty ze względu na zły dobry stan zachowania. Te z nich, które zostały wyremontowane przez prywatnych właścicieli i zorganizowane jako pensjonaty czy restauracje, służą już turystom. Silny wpływ na ofertę turystyczną powiatu wywierają Muzeum Regionalne w Jaworze oraz Jaworski Ośrodek Kultury - instytucje w dużym stopniu odpowiedzialne między innymi za organizację większości wydarzeń kulturalnych odbywających się na jego obszarze. Muzeum w Jaworze słynie również z rozwijania życia kulturalnego wśród lokalnej społeczności, jest też w stanie zainteresować potencjalnego turystę wystawami tematycznymi poświęconymi regionowi i całemu obszarowi Sudetów. W placówce znajduje się szereg ciekawych eksponatów z różnych epok. Ważną rolę w regionie odgrywają także walory kulturowo – przyrodnicze, a jego dogodne położenie w obrębie Gór Kaczawskich sprzyja uprawianiu turystyki aktywnej. Na terenie powiatu zlokalizowane są dwa parki krajobrazowe – Park Krajobrazowy „Chelmy” oraz Rudawski Park Krajobrazowy. Istnieją też rezerваты przyrody, w których podziwiać można niespotykane w innych regionach okazy fauny i flory. Przebiegające przez region szlaki kulturowe i turystyczne z uwzględnieniem tras rowerowych, pieszych czy też ścieżek edukacyjnych wpływają na wzrost atrakcyjności regionu dla turystyki tematycznej, także w jej aktywnej formie. Zainteresowaniem wielu turystów cieszy się oferta turystyki rekreacyjno – wypoczynkowej, która wygenerowała 10 punktów. Możliwość aktywnego wypoczynku oferuje OSiR w Jaworze oraz Ośrodek Wypoczynkowy Jawornik. Impulsem do odwiedzania regionu są w dużym stopniu odbywające się tutaj eventy kulturowe, które wygenerowały w formularzu waloryzacyjnym aż 53 punkty. Kilka z nich posiada międzynarodowe znaczenie: w tym roku już po raz dziewiętnasty odbywają się Jaworskie Koncerty Pokoju – Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej. Z imprez kultury masowej dużą popularnością cieszą się Międzynarodowe Targi Chleba, organizowane w Jaworze oraz Festiwal Muzyki Gotyckiej – Castle Party, odbywający się co roku na zamku w Bolkowie. Wydarzenia kulturalne odbywające się w powiecie zwłaszcza w sezonie letnim przyciągają znaczną grupę turystów. Organizowane są także eventy mające charakter

inscenizacji historycznej, między innymi Dni Kultury Rycerskiej oraz XVII – wieczny Piknik Rycerski, oba wydarzenia odbywają się na zamku Bolków i corocznie ściągają do regionu wielu sympatyków i miłośników tzw. „historial reenactment”.

Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna funkcjonująca w powiecie jaworskim może zostać uznana za wystarczającą w grupie obiektów reprezentujących niższe kategorie jak motele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne czy szkolne ośrodki wypoczynkowe. Taka baza noclegowa umożliwi uprawianie turystyki osobom mniej zamożnym. Na terytorium regionu odnotowano jedynie dwa obiekty wyższej klasy: są to hotele trzygwiazdkowe. Poza tym w powiecie całkowicie brak hoteli o najwyższym standardzie tj. obiektów 4-ro i 5-cie gwiazdkowych. Może to wpływać niekorzystnie na podejmowanie decyzji o przyjeździe, a już na pewno o pozostaniu i noclegu przez turystów ceniących sobie komfort i wysoki standard hotelowy, wiąże się również z ewentualną organizacją eventów kultury wysokiej w regionie. Oferta gastronomiczna mikroregionu obejmuje lokale gastronomiczne z kuchnią regionalną, a także restauracje oraz bary szybkiej obsługi. Istniejący system internetowej informacji turystycznej należy uznać za pomocny potencjalnym turystom, gdyż portale turystyczne na temat regionu i strony internetowe jednostek samorządowych, poszczególnych miast i gmin szeroko ujmują przykładowe propozycje zwiedzania atrakcji turystycznych.

Promocja powiatu jaworskiego jest zorganizowana na poziomie wyższym od przeciętnego krajowego, gdyż obejmuje udział w Międzynarodowych i Krajowych Targach Turystyki (we współpracy z Lokalnymi Organizacjami Turystycznymi np. Księstwo Świdnicko – Jaworskie) a także organizację własnych Dni Turystyki (Jaworskie Dni Turystyki) wydawaniem publikacji i materiałów o charakterze promocyjnym i popularyzatorskim. Dużym atutem regionu są także przebiegające tędy drogi krajowe (m. in. nr 3 na linii północ-południe) i wojewódzkie oraz zlokalizowany nieopodal zjazd z autostrady A4, co czyni region lepiej dostępnym dla turystów nie tylko lokalnych i krajowych ale również dla obcokrajowców. Za mankament należy uznać z kolei brak skoordynowanej oferty turystyki biznesowej, bardzo ograniczone są też możliwości shoppingu poprzez brak tego rodzaju obiektów w regionie.

Postulaty dotyczące rozwijania oferty turystyczno – kulturowej powiatu jaworskiego

Zauważalne starania w zakresie promocji miasta i powiatu jaworskiego czyni Muzeum Regionalne w Jaworze oraz Gminne Centrum Informacji Turystycznej, jednak przydatne byłoby tworzenie promocji turystycznej wykraczającej poza teren regionu dolnośląskiego i obejmującej przynajmniej sąsiednie regiony kraju. Aktualnie poza uczestnictwem w targach turystycznych obejmujących swym zasięgiem Polskę i Europę, działania promocyjne ukierunkowane są na odbiorców lokalnych bądź mieszkańców regionu. Należałoby zalecić zwiększenie skali i intensyfikację promocji organizowanych w mikroregionie imprez kulturalnych, które – jak wykazała analiza potencjału - są dużym atutem powiatu jaworskiego i stanowią już pewnego rodzaju markowe produkty. Koniecznie należy dopracować funkcjonowanie systemu ich organizacji i informacji, w tym przede wszystkim zwiększyć zasięg informacji o najważniejszych wydarzeniach organizowanych w regionie. Mimo iż eventy kulturowe wygenerowały znaczną część potencjału turystyczno-kulturowego (53 punkty), w dalszym ciągu należałoby wzbogacać istniejące już zasoby wykorzystywać kolejne aspekty potencjału w tej dziedzinie. Przykładowo potencjalnie atrakcyjną imprezą mógłby być festiwal bazujący na dziedzictwie różnych grup etnicznych osiedlonych w regionie w jego historii a także zamieszkujących regiony ościenne. Taki event służyłby zapoznaniu ze zwyczajami, tradycją, kuchnią, folklorem i wyrobami rzemieślniczej sztuki ludowej. Wydarzenie tego rodzaju, organizowane podobnie jak Międzynarodowe Targi Chleba, mogłoby także wspierać integrację transgraniczną i budować korzystny klimat pod różnego rodzaju wspólne inicjatywy. Należy także rozważyć nawiązanie stałej współpracy

z kolejnymi grupami rekonstrukcji historycznej, które mogły by wzbogacić istniejące już inscenizacje odbywające się na Zamku Bolków, i zaprezentować inne formy i rodzaje odtwórstwa, które jeszcze w regionie nie miały miejsca. W dłuższej perspektywie warto nawiązać do dawnej tradycji miasta Jawor, które słynęło między innymi z produkcji dobrej jakości powozów: wykorzystując ten element historii gospodarczej można zaoferować pakiet turystyczny składający się z przejazdów zabytkowymi powozami po najważniejszych obiektach miasta i okolic.

Zadaniem dla samorządów i lokalnych instytucji jest pozyskanie funduszy na poprawę infrastruktury komunikacyjnej, w tym oznaczenia szlaków i tras turystycznych, pozyskiwanie inwestorów, którzy zgodzili by się na zasadach obopólnych korzyści inwestować w obiekty noclegowe brakujących kategorii, w tym 4-gwiazdkowy hotel. Niezwłocznie powinny być podjęte działania w kierunku zacieśnienia współpracy wszystkich jednostek i podmiotów odpowiedzialnych za infrastrukturę około-turystyczną. Powinna ona objąć między innymi samorządy gminne, właścicieli obiektów noclegowych i gastronomicznych a ich głównym celem winna być organizacja oferty pakietowej dla turystów ze wszystkich przedziałów dochodów, aby skłonić ich do pozostania w regionie na dłuższy okres czasu. Oferta pakietowa mogłaby funkcjonować w ramach ogólnej oferty turystyczno – kulturowej regionu i byłaby zorientowana zarówno na turystów zorganizowanych jak i indywidualnych przyjeżdżających na weekendy (zwłaszcza tzw. długie) i podczas eventów kulturalnych. Ciekawą propozycją byłoby również przeprowadzenie badań i analiz w zakresie obecnych preferencji turystów przybywających do regionu, jako potencjalnych nabywców turystycznej oferty pakietowej.

W zakresie gastronomii korzystnym działaniem byłoby urozmaicenie oferty dotyczącej kuchni i produktów regionalnych. Niezbędne byłoby w tym celu ustalenie lokalnego dziedzictwa kulinarnego, opracowanie odpowiedniej dla niego strategii marketingowej i promocyjnej oraz uwzględnienie tego elementu w ofercie pakietowej dla regionu, poszczególnych miejscowości i eventów. W całym powiecie powinno się podjąć działania na rzecz stworzenia wieloaspektowej oferty turystyczno-kulturowej, w tym powiązanie atrakcji turystycznych rozmaitych typów, tak by stworzyć program kompletny, bogaty i różnorodny w ramach pakietów (zawierający także elementy aktywne, jak tematyczne przejazdy rowerowe z możliwością wypożyczenia roweru, wykorzystanie akwenów wodnych np. w gminie Mświwojów i oferty ośrodków sportowych), który przyciągałby zwolenników różnych rodzajów atrakcji. Uwzględnić należałoby także węższe zainteresowania w ramach tych form turystyki kulturowej, które w regionie posiadają największy potencjał: przystosowując produkty do preferencji grup turystów zorientowanych na konkretny typ atrakcji, w tym wypadku inscenizację historyczną w miejscach ufortyfikowanych (zamek Bolków) i historię religii (Kościół Pokoju w Jaworze). Należy podjąć starania i wpłynąć na partnerów spoza powiatu, by oba wymienione obiekty ściślej wpisać w tematyczną ofertę Dolnego Śląska i całego kraju - w ramach szlaków tematycznych lub pakietów, a już na pewno w systemach informacji turystycznej. Przykładowo jaworski Kościół Pokoju, jako mniej znany z dwóch obiektów, powinien dzięki powiązaniu informacji i ofert skorzystać z większej popularności obiektu zlokalizowanego w Świdnicy, a zamek w Bolkowie – zostać włączony we wszystkie systemy i bazy informacji na temat imprez i miejsc żywej historii, rekonstrukcji militarnej itd. Należałoby również podjąć działania promujące turystykę kulturowo – przyrodniczą, która ze względu na położenie regionu i atrakcyjne walory także posiada duży potencjał. Baza infrastruktury turystycznej, w tym m. in. turystyczne trasy piesze, rowerowe, materialne szlaki kulturowe, ścieżki edukacyjne powinna uwzględniać te walory szczególnie przy rozbudowie elementów takich jak oznaczenia tras, punkty obsługi turystów i system informacji na miejscu.

4. Powiat jaworski jako destynacja turystyki kulturowej

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Do Jawora turystów motywowanych kulturowo przyciągnie obiekt najwyższej klasy – Kościół Pokoju, widniejący od 2001 roku na Liście Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Kościół Św. Ducha w Jaworze został wybudowany w latach 1654 – 1655 przez miejscowego budowniczego Andreeasa Gampera, natomiast projektantem był Albrecht von Säbisch. Jednak z powodu braku innych ważniejszych zabytków z tej grupy, turysta zainteresowany dziedzictwem kulturowym prawdopodobnie po krótkiej wizycie w Jaworze przemieści się dalej (do Legnicy lub Świdnicy), a jego krótkotrwały pobyt nie wygeneruje znaczniejszych zysków.

Turystyka eventowa

W powiecie organizuje się szereg eventów kulturowych na skalę lokalną, regionalną, krajową a także na skalę międzynarodową, co generuje stosunkowo duży napływ turystów motywowanych uczestnictwem w wydarzeniach, zwłaszcza w okresie letnim. Przedsięwzięciem reprezentującym kulturę wysoką jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej, tzw. „Koncerty Pokoju” odbywające się cyklicznie w Kościele Św. Ducha w Jaworze. Organizatorem Jaworskich Koncertów Pokoju jest Muzeum Regionalne w Jaworze. To jedyne w swoim rodzaju, spektakularne wydarzenie, odbywa się cyklicznie od 1995 roku, same koncerty rozwinięte są na przestrzeni kilku miesięcy, co pomniejsza ich efekt turystyczny. Koncerty stały się dla mieszkańców stałym elementem rozwijającym życie społeczne i kulturalne w regionie. W unikatowym wnętrzu jaworskiego Kościoła Pokoju słuchacze, pochodzący nie tylko z Polski, poznają twórczość znakomitych kompozytorów w najlepszym wykonaniu zespołów kameralnych, orkiestr, chórów oraz solistów – artystów nierzadko o sławie międzynarodowej.

Poza tym dominuje model turystyki eventów masowych na lokalną, krajową i międzynarodową skalę. Są to takie wydarzenia jak Międzynarodowe Targi Chleba organizowane w Jaworze. Ciekawym wydarzeniem jest również jedyny w Europie Środkowej i Wschodniej Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gotyckiej – Castle Party organizowany rokrocznie na Zamku w Bolkowie. Z wydarzeń o zasięgu krajowym i regionalnym wyszczególnić można inscenizacje historyczne Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków, XVII – wieczny Piknik Rycerski na Zamku Bolków, czy takie eventy jak Dolnośląska Impreza Edukacyjno – Rekreacyjna „Muchowska Kosa” organizowana przez gminę Męcinka, Dni Jawora, Dni Bolkowa, Targoszyński Scyzoryk – Dzień Szkółkarza i Sadownika organizowany w Targoszynie (gmina Mściwojów).

Turystyka muzealna

W powiecie jaworskim funkcjonują tylko dwie placówki muzealne. Jedną z nich jest Muzeum Regionalne w Jaworze, druga natomiast (mniejsza) placówka umiejscowiona na Zamku Bolków działa jako oddział Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze. Muzeum w Jaworze (współorganizującym m.in. Jaworskie Koncerty Pokoju i lokalną Noc Muzeów) posiada kilka ekspozycji poświęconych miastu i całemu mikroregionowi. W jego posiadaniu są bogate zbiory archeologiczne, geologiczne, etnograficzne i militarne. Muzeum prowadzi także szeroko zakrojoną akcję popularyzacyjną regionu, uczestniczy w projektach tworzących lokalne szlaki kulturowe np. Szlak Cysterski (pętla śląska), czy też Szlaku Sakralnej Sztuki Barokowej im. Michaela Willmanna. Zajmuje się też prowadzeniem badań wspólnie z partnerami z Czech i Niemiec w ramach zagadnień dotyczących Euroregionu Nysa (minerały Sudetów w ramach projektu „Skarbiec”). Prowadzone są tu lekcje muzealne dla uczniów i studentów. Ośrodek był wydawcą serii publikacji o regionie np. „Zakony z terenów dawnego księstwa świdnicko-jaworskiego”, „Bernardyni na Śląsku w późnym

średniowieczu”, „Zamki, pałace i dwory powiatu jaworskiego” czy „Obrazy Michaela Willmanna pod lupą”. Ze względu na lokalizację muzeum w dawnym klasztorze oprócz standardowych ekspozycji tematycznych podziwiać można sztukę i architekturę sakralną znajdującą się we wnętrzu gotyckiego kościoła poklasztornego słynnego z unikatowych transferów malowideł ściennych i cyklu gotycko – renesansowych polichromii z motywem pasyjnym.

Turystyka religijna

Na terenie powiatu jaworskiego znajdują się liczne historyczne obiekty sakralne. Znaczna część z nich pochodzi z okresu pełnego średniowiecza. Jednak głównym obiektem reprezentującym tę grupę jest Kościół Pokoju w Jaworze zbudowany w latach 1652 – 1655 w konstrukcji ryglowej z wykorzystaniem materiałów nietrwałych takich drewno, słoma i glina. Prócz niego na uwagę zasługuje także najstarsza świątynia w Jaworze – kościół św. Marcina wzniesiony w stylu gotyckim na przełomie XIII i XIV wieku. Znajduje się w nim wystrój o bardzo bogatej klasie artystycznej, w nawie północnej znajduje się epitafium Hansa Sapiensa ze sceną Ukrzyżowania Chrystusa opatrzone datą 1362. W mieście powiatowym znajdują się również takie obiekty sakralne jak kościół i klasztor franciszkanek z XVIII wieku, barokowa Kaplica Św. Wojciecha o średniowiecznej metryce, kaplica Św. Barbary z XIII wieku. Poza Jaworem do ciekawych obiektów sakralnych i obiektów kultu wartych wizyty turysty należą: kościół św. Jadwigi w Bolkowie (pierwsze wzmianki pochodzą z 1298 roku), kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Wiadrowie z XIII wieku, kościół pw. Podwyższenia Krzyża w Pogwizdowie z pierwszej połowy XIII wieku, kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Nowej Wsi Wielkiej z XV wieku. Poza tym w regionie występują też zabytkowe cmentarze lokowane bezpośrednio przy świątyniach, ruiny obiektów sakralnych, zabytkowe krzyże pokutne itp. Te wszystkie obiekty mogą stać się potencjalną atrakcją dla wielbicieli sztuki sakralnej czy sepulkralnej. W przeciwieństwie do poznawczej turystyki religijnej, turystyka pielgrzymkowa nie znajdzie w tym regionie typowych dla siebie atrakcji.

Turystyka miejska

Turystyką miejską określa się rodzaj podróży turystycznych, których wyłączną lub z znaczącym stopniem przeważającą destynacją są miasta. W powiecie jaworskim skupia się ona przede wszystkim na mieście powiatowym – Jaworze oraz w mniejszym stopniu w Bolkowie. Najwięcej do zaoferowania ma Jawor, w którym obejrzeć można liczny zespół zabytków, w tym zabytkowy Ratusz, rynek otoczony zabytkowymi kamieniczkami, Kościół Pokoju, odrestaurowany Zamek Piastowski, Basztę Strzegomską, kościół Św. Marcina czy muzeum regionalne, jaworski park miejski. Bolków, prócz głównej atrakcji – Zamku, do zaoferowania ma rynek z zabytkowymi kamienicami oraz usytuowaną niedaleko tzw. Anielską Fontannę, klasycystyczny ratusz i pochodzący z XIII wieku kościół Św. Jadwigi. Niestety region nie ma do zaoferowania odpowiedniej oferty shoppingu ze względu na brak większych galerii handlowych czy deptaków. Elementem istotnie wspierającym turystykę miejską w regionie są odbywające się eventy kulturowe, dzięki temu ilość napływających w tym czasie turystów zwiększa się wielokrotnie. W ich wypadku można jednak mówić raczej o turystach eventowych.

Turystyka regionalna

Jawor jako jedno z miast należących niegdyś do Księstwa świdnicko – jaworskiego, a potem nawet stolica książęca, może również w pewnym stopniu stanowić przedmiot regionalnych i lokalnych wycieczek tematycznych dla turystów zainteresowanych historią i przeszłością regionu. Ciekawsze wątki historii mikroregionu związane są zwłaszcza z okresem panowania kilku książąt śląskich w okresie rozbitcia dzielnicowego na Śląsku.

U progu XIV wieku obszerne księstwo świdnickie rozpadło się na trzy dzielnice z ośrodkami w Świdnicy, Jaworze i Ziębicach, ale w 1346 r. zostało ponownie zjednoczone przez Bolka II Małego. Do wybuchu wojny trzydziestoletniej (1618-1648) było to najpotężniejsze i najbogatsze państwo piastowskie na Śląsku. W trakcie swych burzliwych dziejów przechodziło ono kolejno pod zwierzchnictwo Czech, Węgier, Austrii i Prus. Bez wątpienia jednym z najciekawszych zachowanych zabytków ziemi jaworskiej, związanych z jej odrębną historią jest Zamek Bolków – średniowieczna warownia, której budowę ukończył Bolko I. Obecnie idea księstwa świdnicko – jaworskiego jako regionu atrakcji turystycznych jest kultywowana w ramach promocji poszczególnych gmin i miast Przedgórze Sudeckiego, i wspiera rozwój turystyki.

Turystyka etniczna

Na terytorium dzisiejszego powiatu jaworskiego przez wieki żyli obok siebie ludzie różnych narodowości oraz wyznań, jednak w minionym XX wieku wraz z całym Dolnym Śląskiem szczególnie mocno doświadczyło ono skutków przesunięcia granic i wysiedlenia rdzennej ludności (niemieckiej). Taki stan rzeczy generuje w obecnym czasie zjawisko przyjazdowej turystyki etnicznej z terenu Niemiec. Stąd propozycja oferty turystyki etnicznej jest tutaj skierowana w szczególności do obywateli niemieckich, których korzenie wywodzą się z tych miejsc i których przodkowie wcześniej zamieszkiwali obszar dzisiejszego powiatu jaworskiego. Materialne ślady ich bytności zachowały się dobrze - są to w dużej mierze elementy tworzące substancje miast Jawor i Bolków, a także elementy ekspozycji jaworskiego muzeum.

Turystyka kulturowo – przyrodnicza

Ta forma turystyki kulturowej posiada dobrze rozwiniętą ofertę na terenie powiatu jaworskiego. Na jej różnorodność w największym stopniu wpływa przede wszystkim położenie w obrębie Gór Kaczawskich oraz obecność Parku Krajobrazowego „Chełmy” oraz Rudawskiego Parku Krajobrazowego. Region posiada też dość liczne rezerваты przyrody, wśród nich: Wąwóz Lipa, Wąwóz Myśluborski koło Jawora, Wąwóz Siedmicki, rezerwat Nad Groblą, Rezerwat Leśny „Buki sudeckie” oraz urokliwa Kraina Wygasłych Wulkanów. W rejonie Bolkowa istnieje także wiele cennych i atrakcyjnych terenów zielonych, z których większość posiada wyznaczone szlaki piesze (spacerowe) oraz oznaczone ścieżki rowerowe umożliwiające turystom zwiedzanie Euroregionu „Nysa”. Na terenie powiatu istnieje także kilka punktów widokowych (m. in. na wieży zamkowej zamku piastowskiego w Jaworze, na wzniesieniu Bazaltowa Góra w Paszowicach, na wzniesieniu Radogost w Kłonicach czy Góra Ryszarda w Bolkowie). Dodatkowym walorem mogącym przyciągać tu turystów są malownicze, przybierające różnorodne kształty formy skalne. W powiecie jaworskim istnieje też kilka ośrodków wypoczynkowych, pól namiotowych co dodatkowo umożliwia zorganizowanym grupom turystów możliwość wypoczynku czynnego. Można go połączyć z edukacyjnym aspektem turystyki kulturowo–przyrodniczej w ramach wakacyjnych biwaków, wycieczek szkolnych i pobytów w rodzaju „zielonej szkoły” czy akademickich wyjazdów edukacyjnych służących przekazaniu wiedzy o regionie.